

Виникнення писанки та символізм її орнаментів

Історія писанки як явища починається з далекого минулого, від язичницького культу, в якому вона була важливим елементом різноманітних обрядів і ритуалів. Писанка тісно пов'язана з релігійними віруваннями та уявленнями наших далеких предків про створення світу. Яйце є символом початку, символом нового життя, відродження. Використання і виготовлення писанок було характерним саме для етнічних груп слов'ян, які пізніше отримали назву українці.

Згідно вірувань наших далеких предків, писанка мала магічну добру силу – вона несла щастя, достаток, благополуччя, захищала свого власника від сил зла.

У давнину, ще за часів до прийняття християнства, писанка служила оберегом для її власника. Згідно вірувань наших далеких предків, писанка мала магічну добру силу – вона несла щастя, достаток, благополуччя, захищала свого власника від сил зла.

Символіка кольору і зображення має своє глибоко-сакральне значення. Язичницькі символи поступово змішались з християнськими мотивами.

Найпопулярніші мотиви орнаментів в писанці:

- Кривулька, або безкінечник – означає вічність руху Сонця, нитку життя.
- Роза, Тригвер, зірка, квадратний хрест – це символи сонця, що знаменують чотири сторони світу. Тригвер (інакше трінінг, існує в культурі ще з часів трипілья) – значить символи життя: землю, небо і повітря, або вогонь, повітря і воду.
- Сорок клинів – це сорок точок в житті, достаток і успіх в господарстві, достаток і порядність людини.
- Павучок, або ж круторогими, розетки, млини, павутина – найдавніший солярний знак.
- Точки позначають сльози Божої Матері, небесні світила.
- Рослини, ялинові гілки – юність в її вічності, здоров'я, буйство природи, краса.
- Колоски пшениці – урожай.

Яйця, пофарбовані одним кольором, називають крашанками. Колір яйця також несе в собі певне значення.

- Червоний колір означає життя, радість, надію, любов.
- Жовтий колір – це місяць, зірки, в господарстві позначає урожай.
- Блакитний пов'язаний з небом, повітрям, його магичне значення – це здоров'я.
- Зелений – воскресіння, відродження природи, її багатство і щедрість, родючість, багатий урожай.
- Поєднання чорного і білого кольорів говорять про повагу до померлих душ, таким чином духам, висловлюють подяку за їх допомогу і охорону від злих чар.
- Поєднання декількох кольорів в узорах (чотири-п'ять фарб) – це щастя в родині, мир і любов, успіх і достаток.

Про писанки складали легенди, деякі залишилися і до наших днів. Одна з них, наприклад, говорить, що доля всього світу залежить від кількості писанок які розписуються щорічно. І поки писанки виготовляють, світ у безпеці.

Види писанок Крашанки, писанки...

Просто пофарбувати яйця — це якось не по-українськи! Хіба ні? Наш народ звик до різноманіття, і не лише в кольорах.

Ось навіть яйця до **Пасхи** ми можемо не лише пофарбувати **в цибулинні**, а **ще й розписати, розмалювати**, орнаментами прикрасити... Це безмежне поле для реалізації натхненної української душі.

Отож, які види пасхальних яєць надбали українці?

Самі вже назви чого тільки варті?

Крашанки,
писанки,
драпанки,
крапанки.

Ну хіба не чудово?

Крашанки

Розпочнемо з найпростішого. **Крашанки** — назва походить від слова красити, фарбувати. Зробити крашанки дуже просто. Для цього краще використати цибулиння. Його додають у кип'ячу воду, де потім 15-20 хвилин варять яйця. Колір буде дуже насичений і гарний. А щоб отримати інші кольори можна помістити на кілька хвилин вже зварені яйця в теплий розчин харчових фарб. В сиву давнину наші предки фарбували яйця в дещо інший спосіб. Вони обмотували їх листям дуба, берези, кропиви, обв'язували нитками і варили.

Писанки

Значно складнішим, але не менш поширеним є цей вид пасхальних яєць. На щастя, сьогодні він відроджується, з'являються майстри по розписуванню писанок. Писанкарство з впевненістю можна назвати справжнім видом власне українського мистецтва.

В розписі можуть бути використані як **геометричні фігури**, так і **елементи рослинного і тваринного світу**. Кожен регіон України мав свої традиції розпису, що проявлялося у переважаючих орнаментах і кольорах. Так для **Прикарпаття** характерні такі: жовтий, червоний, чорний, **Чергівщини** — червоний, чорний, білий, **Полтавщини** — жовтий, світло-зелений, білий.

Традиція вимагала того, щоб яйця фарбувалися і розписувалися в Чистий четвер. Починати треба було з першим дзвоном. Спочатку його мочали в жовту фарбу, що називалася «яблунька». Кожен

колір орнаменту захищався шаром воску. Потім яйця опускали в гарячу воду і підносили до вогню. Віск плавився — так народжувалася писанка. А щоб вона була блискучою, її змазували жиром.

Драпанки

Для цього виду варто підібрати яйця коричневих відтінків, вважається, що вони дещо міцніші. Звичайно ж, їх треба відварити і пофарбувати у якісь темні, насичені кольори. Після того, як яйця висохнуть, можна приступати вже безпосередньо до нанесення узору олівцем. Для виготовлення драпанки потрібен якийсь гострий

предмет. Ідеально підійде ніж, шило, ножиці, товста голка. Ними потім і наноситься узор - зішкрябується фарба.

Зверни увагу! Краще узор чи малюнок виглядатиме на драпанці з коричневою основою чи основою будь-якого іншого темного кольору.

Крапанки

Такий вид, звичайно ж, передбачає **крапання**. Але що, чим, куди? Все дуже просто. Зварене яйце фарбують у будь який колір. Коли воно висохне, на нього наносять краплі **воску**. Після того, як застигне віск, яйце фарбують ще в якийсь колір. Потім можна або обережно відскоблити краплини воску, або ж опустити яйце в гарячу воду — і він сам розтане.

Декупаж яєць паперовими серветками, якщо серветка 3-шарова, то відокремити 2 білих шар і залишити тільки один кольоровий шар, за допомогою клею ПВА обклеїти яйце. Зверху також промазати клеєм.

Прикрасити за допомогою макаронних виробів і різного насіння

Можна зшити такі яйця з фетру або з кухонних віскозних серветок,

Символи сонця. Вісім найвідоміших писанок світу

Українці споконвіків із повагою ставляться до великодніх яєць: дбайливо розписують, освячують в церкві та дарують близьким. Шанують та люблять писанку й за кордоном. Не дивно, що багато міст і сіл по всьому світу прикрашають пам'ятники цим великоднім символам. Про дев'ять найцікавіших із них я тобі сьогодні розповім.

Символи сонця та відродження життя, писанки завжди були головними героями великоднього столу. Однак згодом невід'ємні атрибути Пасхи «вийшли» на вулиці та стали окрасою міських парків і скверів у різних куточках Землі. Бажаєш помилуватися ними зблизька?

Гайда за мною — найвідоміші писанки світу готові відкрити тобі свої таємниці.

Пам'ятник писанці, Вижниця, Україна

Триметровий пам'ятник великодньому яйцю з'явився 2012 року в місті Вижниця Чернівецької області. Писанка виготовлена з бетону, морозостійкої плитки та природних матеріалів. Розписували яйце в гуцульському стилі студенти Вижницького коледжу прикладного мистецтва. Знайти незвичайний пам'ятник на постаменті та зробити селфі з писанкою ти зможеш перед будівлею міської ради.

Музей писанкового розпису, Коломия, Україна

[Великодні яйця](#) — не лише їжа, але й основа для створення справжніх мистецьких витворів. Як от Музей «Писанка» в Коломиї на Івано-Франківщині. **Це єдиний музей писанкового розпису в світі й найбільша писанка на Землі.** Висота споруди у формі яйця — 13,5 м, діаметр — 10 м. Яйце зроблено з кольорового скла, загальна площа вітража складає більш ніж 600 квадратних метрів.

Колекція музею налічує 12 тисяч писанок. Тут є великодні яйця не лише з України, але й з Пакистану, Індії, Франції, США, Шрі-Ланки, Чехії, Польщі... Також серед експонатів музею є писанки з підписами відомих політичних діячів України.

Missis Pysanka, Вергевіль, Канада

Перший у світі пам'ятник українській писанці, зведений у 1975 році, височіє в містечку Вергевіль — серці канадської провінції Альберта, яка стала батьківщиною для тисяч українських переселенців.

Байдуже пройти повз цю велетенську конструкцію тобі точно не вдасться. Ще б пак! Писанка важить 2 тонни, складається з 7000 елементів та ще й виконує функцію флюгера. Дев'ятиметрове яйце обертається на штоку, вказуючи напрямок вітру. Висота пам'ятника — понад 20 м.

Золоті зірки на вершечках яйця символізують життя, зірки з трьома кінцями — Трійцю, срібна смужка довкола яйця — вічність. А три кольори — бронзи, срібла та золота — означають достаток.

Барвиста святиня, Братківці, Україна

У центрі села Братківці, що на Львівщині, стоїть величезна писанка з Богородицею всередині. Пам'ятник заввишки 6,5 м. Діаметр писанки — 4 м. Ідею встановити незвичайну святиню запропонував місцевий сільський голова. Однак через фінансові труднощі пам'ятник зводили протягом восьми років.

Пам'ятник великодньому яйцю, Доброгостів, Україна

Цікаво розписаним гігантським великоднім яйцем пишається і Доброгостів, ще одне село на Львівщині. Встановили пам'ятник з традиційним українським орнаментом 1986 року. Тож якщо відпочиватимеш у Трускавці або Дрогобичі, неодмінно завітай і в Доброгостів. Якихось півгодини — і ти побачиш не лише велетенську різнобарвну писанку, але й церкву, збудовану в ХІХ столітті, — найстарішу архітектурну пам'ятку села.

Гігантська писанка, Сучава, Румунія

Шанують великодні символи сонця і в Румунії. Барвисте пасхальне яйце заввишки 7 м встановили в румунському місті Сучава. Діаметр писанки — 4,6 м. Цікаво, що тамтешні жителі вважають місцевий пам'ятник писанці найвищим у світі.

Оригінальна писанка, Хортиця, Україна

На острові Хортиця розташований ще один незвичайний пам'ятник писанці. Виготовили його 2007 року з матеріалу, який доставили з Янцівського гранітного кар'єру, що на Запоріжжі. Орнамент великоднього яйця непостійний. Час від часу художники змінюють розпис. І це ще більше приваблює туристів до унікальної української пам'ятки, розташованої на місці стародавнього святилища.

Скульптура «Маргутіс», Вільнюс, Литва

Якщо тобі пощастить завітати до литовського міста Вільнюс, в одному зі скверів Старого Міста ти побачиш оригінальний пам'ятник писанці. Литовці називають його «Маргутіс», що в перекладі означає «великоднє яйце». Писанка вагою 300 кг встановлена на високій гранітній колоні. Скульптуру заввишки близько 2 м виготовили з гіпсу. Яйце розписане у великодніх традиціях, притаманних литовському живопису.

Відповіді прошу надсилати на мою адресу: prymak.natalia1@gmail.com